

הלכות עבודת יום הכפורים פרק ג

א. שני הגורלות אחד כתוב עליו לה', ואחד כתוב עליו לעזאזל. והם כשרים מכל דבר, בין מן העץ בין מן האבן בין מן המתכת; אבל לא יהיה אחד גדול ואחד קטן, אחד כסף ואחד זהב אלא שניהן שווין. ושלעץ היו; ובבית שני, עשו אותם שלזהב. ומניחין שני הגורלות בכלי אחד המחזיק שתי הידים, כדי שיכניס שתי ידיו ולא יתפון. וכלי זה חל הוא, ושלעץ היה; וקלפי שמו.

ב. היכן מגריל, במזרח העזרה בצפון המזבח. מניחין שם הקלפי; ומעמידין שני השעירים, פניהם למערב ואחוריהם למזרח; וכוהן גדול בא לשם, והסגן מימינו וראש בית אב משמאלו, ושני השעירים לפניו, אחד לימינו ואחד לשמאלו. טרף בקלפי; והעלה שני הגורלות בשתי ידיו לשם שני השעירים, ופותח ידיו. אם שלה' עלה בימינו הסגן אומר לו, אישי כוהן גדול הגבה ימינך; ואם בשמאלו עלה ראש בית אב אומר לו, אישי כוהן גדול הגבה שמאלך.

ג. ונותן שני הגורלות על שניהם שלימין על שלימין, ושלשמאל על שלשמאל. ואם לא נתן לא עכב, אבל חסר מצוה: שההנחה, מצוה שאינה מעכבת; וההגרלה מעכבת, אף על פי שאינה עבודה. לפיכך הנחה כשרה בזר, והעלית הגורלות מן הקלפי פסולה בזר.

ד. וקושר לשון שלזהורית משקל שתי סלעים, בראש שעיר המשתלח; ומעמידו כנגד בית שלוחו. ולנשחט, כנגד בית שחיטתו. ושוחט את פר החטאת, ואת השעיר שעלה עליו הגורל לה'. ומכניס דמן להיכל, ומזה מדם שניהן ביום זה שלוש וארבעים הזיה; ואלו הן:

ה. מזה תחלה מדם הפר, שמונה הזיות בקדש הקדשים, בין בדי הארון, קרוב לפפרת בטפח שנאמר "ולפני הפפרת, יזה" (ויקרא טז, יד); ומזה שם אחת למעלה, ושבע למטה מפי השמועה למדו שזה שנאמר "שבע-פעמים" (שם), יתר על הזיה ראשונה. וכך היה מונה אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע; ולמה מונה ככה שמא ישפח, וימנה הזיה ראשונה מכלל השבע.

ו. ואחר כך מזה מדם השעיר בין בדי הארון, שמונה אחת למעלה, ושבע למטה; ומונה כדרך שמנה בדם הפר. וחוזר ומזה בהיכל על הפרכת מדם הפר, שמונה אחת למעלה, ושבע למטה: שכן נאמר בדם הפר "על-הפפרת, ולפני הפפרת" (ויקרא טז, טו; וראה ויקרא טז, יד). ומונה כדרך שמנה בפנים.

ז. וחוזר ומזה מדם השעיר כן על הפרכת, שמונה הזיות אחת למעלה, ושבע למטה: שנאמר בדם השעיר "ועשה את-דמו, כאשר עשה לדם הפר" (ויקרא טז, טו). ומונה כדרך שמנה בפנים. וכל אלו ההזיות אינו מתכוון בהן להזות לא למעלה ולא למטה, אלא כמצליף.

ח. ואחר כך מערב שני הדמים, דם הפר ודם השעיר; ומזה משניהן ארבע הזיות על ארבע קרנות מזבח הזהב שבהיכל, ושבע הזיות על אמצעו שלמזבח זה. וכל אלו השלוש

וְאַרְבָּעִים הָיְתָה טוֹבֵל אֶצְבָּעוֹ בְּדָם, טְבִילָה עַל כָּל הַיָּזְיָה: לֹא שִׁיזָה שְׁתֵּי הַיָּדוֹת מִטְבִּילָה אַחַת. וְשִׁירֵי הַדָּם, שׁוֹפֵף עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁלְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן.

ט. וְאַחֵר כֶּף מְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר הַחַי, בְּיַד אִישׁ הַמוֹכֵן לְהוֹלִיכּוֹ לַמִּדְבָּר; וְהַכֹּל כְּשֵׁרִים לְהוֹלִיכּוֹ אֲלֵא שֶׁעָשׂוּ כּוֹהֲנִים גְּדוֹלִים קָבַע, וְלֹא הָיוּ מְנִיחִין אֶת יִשְׂרָאֵל לְהוֹלִיכּוֹ. וְסָפוֹת הָיוּ עוֹשִׂין מִירוּשָׁלַיִם וְעַד תַּחֲלַת הַמִּדְבָּר; וְשׁוֹבֵת אִישׁ אֶחָד אוֹ אֲנָשִׁים הֶרְבֵּה, בְּכָל סָפָה וְסָפָה מֵהֵן כְּדֵי שִׁיְהִיו מְלֻוִּין אוֹתוֹ, מִסָּפָה לְסָפָה.

י. עַל כָּל סָפָה וְסָפָה אוֹמְרִין לוֹ, הֲרִי מְזוֹן וְהֲרִי מַיִם. אִם כָּשֵׁל כּוֹחוֹ, וְצָרָךְ לֶאֱכֹל אוֹכֵל; וְיַמְעוֹלָם לֹא צָרָךְ אָדָם לֶכֶף. וְאֲנָשֵׁי סָפָה הָאֲחֵרוֹנָה עוֹמְדִין בְּסוֹף הַתַּחֲנוּם, וְרוֹאִין אֶת מַעֲשָׂיו מֵרְחוֹק.

יא. פִּיצַד הָיָה עוֹשֶׂה: חוֹלֵק לְשׁוֹן שְׁלִזְהוּרִית שֶׁבְקֶרְנָיו, חֲצִיו קוֹשֶׁר בְּסִלַּע, וְחֲצִיו קוֹשֶׁר בֵּין שְׁתֵּי קֶרְנָיו; וְדוֹחֵפוֹ לְאַחֲרָיו, וְהוּא מֵתַגְלָגֵל וְיֹרֵד. לֹא הָיָה מַגִּיעַ לְחֲצִי הַהֵר, עַד שֶׁהוּא נַעֲשֶׂה אֲבָרִים אֲבָרִים. וְכֹא וְיוֹשֵׁב לוֹ תַּחַת סָפָה אֲחֵרוֹנָה, עַד שֶׁתַּחֲשֵׁף.

יב. וְדֹדְבוֹת הָיוּ עוֹשִׂין, וּמְנִיפִין בְּסוּדְרִין כְּדֵי שִׁיָּדְעוּ שֶׁהִגִּיעַ שְׁעִיר לַמִּדְבָּר. וְאַחֵר שֶׁמְשַׁלַּח אֶת הַשְּׁעִיר בְּיַד מוֹלִיכּוֹ, חוֹזֵר אֶצֶל הַפֶּה וְהַשְּׁעִיר שֶׁהָיָה דָּמָן לִפְנִים; וְקוֹרְעֵן, וּמוֹצִיא אֶת אֲמוּרֵיהֶן, וְנוֹתֵנָן בְּכָלִי, וּמִקְטִירֵן עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. וּמַחֲתִף שָׂאֵר בְּשָׂרָן, חֲתָכוֹת גְּדוֹלוֹת מְעֻרוֹת זֶה בְּזֵו כָּמִין קְלִיעָה; וְאֵינוּ מְפָרֵק אוֹתָן. וּמְשַׁלַּח בְּיַד אֲחֵרִים, לְהוֹצִיאָן לְבֵית הַשְּׂרָפָה; וּמְנַתְּחִין אוֹתָן שֵׁם בְּעוֹרָן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

יג. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ שְׁעִיר לַמִּדְבָּר, יֵצֵא כּוֹהֵן גְּדוֹל לַעֲזֹרַת הַנָּשִׁים לְקָרוֹת בַּתּוֹרָה; וּבְזִמָּן קְרִיאָתוֹ, שׁוֹרְפִין הַפֶּה וְהַשְּׁעִיר בְּבֵית הַדֶּשֶׁן. לְפִיכֶךְ הָרוּאָה כּוֹהֵן גְּדוֹל כִּשְׁהוּא קוֹרֵא, אֵינוּ רוֹאֶה פֶּה וְשְׁעִיר הַנִּשְׂרָפִין; וְשׁוֹרְפֵתָן כִּשְׂרָה בְּזֵר, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

יד. קְרִיאָה זֹה, אֵינָה עֲבוּדָה. לְפִיכֶךְ אִם רָצָה לְקָרוֹת בְּבִגְדֵי חָל לְבָנִים מְשָׁלוֹ, קוֹרֵא; וְאִם רָצָה לְקָרוֹת בְּבִגְדֵי לְבָן, קוֹרֵא שֶׁבִּגְדֵי כְּהֵנָה נִתְּנוּ לַהֲנוֹת בָּהֶן שְׁלֹא בְּשַׁעַת עֲבוּדָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

טו. פִּיצַד הוּא קוֹרֵא: יוֹשֵׁב בַּעֲזֹרַת הַנָּשִׁים, וְכָל הָעָם עוֹמְדִין עֲלָיו; וְחִזֵּן הַכִּנְסֶת נוֹטֵל סֵפֶר תּוֹרָה, וְנוֹתְנוֹ לְרֹאשׁ הַכִּנְסֶת, וְרֹאשׁ הַכִּנְסֶת נוֹתְנוֹ לְסֹגֵן, וְהַסֹּגֵן נוֹתְנוֹ לְכוֹהֵן גְּדוֹל. וְכוֹהֵן גְּדוֹל עוֹמֵד וּמִקְבֵּל, וְקוֹרֵא עוֹמֵד "אַחֲרֵי מוֹת" (ויקרא טז, א), וְ"אֵךְ בְּעֶשְׂוֹר" (ויקרא כג, כז) שֶׁבְּפֶרֶשֶׁת הַמוֹעֲדוֹת, עַד סוֹף הָעֲנִין. וְגוֹלִיל אֶת הַתּוֹרָה, וּמְנִיחָהּ בְּחִיקוֹ.

טז. וְאוֹמֵר, יוֹתֵר מִמָּה שֶׁקָּרָאתִי לְפָנֶיכֶם כְּתוּב. "וּבְעֶשְׂוֹר" (במדבר כט, ז) שֶׁבַחֲמֵשׁ הַפְּקוּדִים עַד סוֹף הָעֲנִין, קוֹרֵא אוֹתוֹ עַל פֶּה: וְלָמָּה קוֹרֵא עַל פֶּה, לְפִי שֶׁאֵין גּוֹלְלִין סֵפֶר תּוֹרָה בַּצָּבוּר; וְלָמָּה לֹא יִקְרָא בְּסִפֵּר אַחֵר לְפִי שֶׁאֵין אֶחָד קוֹרֵא עֲנִין אֶחָד בְּשְׁנֵי סִפְרִים, מִשּׁוֹם פָּגַם רֹאשׁוֹן.

יז. בַּעַת שֶׁקוֹרֵא, מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ כְּדֶרֶךְ שֶׁמְבָרְכִין בְּבֵית הַכִּנְסֶת; וּמוֹסִיף לְאַחֲרֶיהָ שְׁבַע בְּרָכוֹת, וְאֵלּוּ הֵן: רָצָה ה' אֱלֹהֵינוּ, מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, סֵלַח לָנוּ אֲבִינוּ, וְחוֹתֵם בָּהּ בְּרוּךְ אַתָּה ה' מוֹחֵל עֲוֹנוֹת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים; הֲרִי שְׁלוֹשׁ בְּרָכוֹת כְּתוּקָן.

יח. ומְבָרֵךְ עַל הַמִּקְדָּשׁ, בִּרְכָה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה יִהְיֶה עֲנִינָה שִׁיעֲמֹד
הַמִּקְדָּשׁ וְשָׁכִינָה בְּתוֹכּוֹ, וְחוֹתֵם בָּהּ בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַשּׁוֹכֵן בְּצִיּוֹן.
יט. ומְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל, בִּרְכָה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה עֲנִינָה שִׁיוֹשִׁיעַ ה' אֶת
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסּוּר מִהֵן מֶלֶךְ, וְחוֹתֵם בָּהּ בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַבּוֹחֵר
בְּיִשְׂרָאֵל.

כ. ומְבָרֵךְ הַכּוֹהֲנִים, בִּרְכָה בְּפָנֵי עֲצֻמָּה עֲנִינָה שִׁירָצָה הַמְּקוֹם
מַעֲשִׂיהֶם וְעִבּוּדָתָם וַיְבָרְכֵם, וְחוֹתֵם בָּהּ בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ
הַכּוֹהֲנִים.

כא. וְאַחֲרֵי כֵן אוֹמֵר תְּפִלָּה וְתַחֲנֻנָּה וְרִנָּה וּבִקְשָׁה, כְּפִי מֶה שֶׁהוּא
רְגִיל. וְחוֹתֵם הוֹשִׁיעַ ה' עַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַמּוֹךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין
לְהוֹשִׁיעַ; בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.